

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

BESCHRIJVINGSBRIEF VOOR DE ZEVENTIENDE JAARVERGADERING

(Drie en Twintigste Algemeene Vergadering)

te houden te *Apeldoorn* op Vrijdag 26 Juni 1931 ('s nam. 4 uur)
en Zaterdag 27 Juni ('s morgens 9½ uur) in Café de Bordelaise,
Hoofdstraat 176.

AGENDA:

1. Openingsrede van den Voorzitter.
2. Notulen en ingekomen stukken (de notulen zijn opgenomen in het T. v. T. van December 1930).
3. Jaarverslag van den Secretaris H.B.
4. Jaarverslag van den Penningmeester H.B. en Begrooting 1931—1932 (zie bijlage 1).
5. Verslag van de Verificatie-commissie en benoeming van een verificatie-commissie voor het loopende jaar.
6. Afdeulingsverslagen (zie Juni-nummer T. v. T.).
7. Rapporten van:
  - a. de Commissie tot Beheer v.h. Steunorgaan.
  - b. de afgevaardigden naar het Algemeen Bestuur v. h. T. v. T. *)
  - c. de Directrice van het Bemiddelingsbureau.
  - d. den Directeur van het Incassobureau.
  - e. de Commissie voor Schooltandverzorging.
  - f. de Onderwijs- en Examencommissie.
  - g. de Commissie tot Bestudeering v. h. Technikersvraagstuk.

Zie Juninummer
T. v. T.

*) Dit rapport is hieronder niet afgedrukt.

- h. de Commissie voor de „Nazorg.”
- i. de Commissie voor Ziekenfondswezen.
 Het H.B. stelt in verband met het door de Zfs.-
 Commissie uitgebracht rapport, het volgend Bin-
 dend Besluit voor:
 Het is den leden der Mij. niet geoorloofd met een
 ziekenfonds of lichaam dat tandheelkundige hulp
 verschaft of verzekert, eenige overeenkomst aan
 te gaan zonder voorafgegaan overleg met en toe-
 stemming van of namens het H. B., terwijl een
 afschrift van de gesloten overeenkomst zoo spoed-
 dig mogelijk aan het H.B. of zijn gemachtigde
 moet worden toegezonden.
- j. de Codificatie-Commissie (zie bijlage 2).
8. Voorstel van het H.B. tot wijziging van:
 art. 7b, art. 15 en art. 26 der Statuten.
 b. art. 2 en art. 35 v. h. Huishoudelijk Reglement (zie bij-
 lage 3).
9. Verkiezing van een voorzitter en twee leden van den Raad
 v. Beroep en van hunne plaatsvervangers (art. 22 der Sta-
 tuten).
10. Verkiezing van een afgevaardigde naar het Algemeen Be-
 stuur van het Tijdschrift v. Tandheelkunde (wegens bedan-
 ken van den Heer J. Sanders Ez.).
11. Plaatsbepaling van de volgende Algemeene Vergadering.
12. Rondvraag.
13. Sluiting.

Zie Juni-
 nummer
 T. v. T.

CH. F. L. NORD, *Voorzitter.*

J. A. SALOMONS, *Secretaris.*

Ter besparing van drukkosten zijn de afdeulings- en commis-
 sieverslagen alleen afgedrukt in het Juni-nummer van het T. v. T.
 De leden worden dus beleefd verzocht dit tijdschriftnummer ter
 vergadering mede te brengen.

VOLLEDIG PROGRAMMA
van de Drie en Twintigste Algemeene Vergadering
op 26 en 27 Juni te Apeldoorn.

Vrijdag 26 Juni.

- 's Nam. 4 uur. Aanvang van de vergadering.
- 8 uur. Voortzetting der vergadering.
- 11 uur. Gezellig samenzijn.

Zaterdag 27 Juni.

- 's nam. 9½ uur. Voortzetting der vergadering.
  - 1 uur. Lunch in Hotel v. d. Burg.
  - 2 uur. Voortzetting der vergadering.
  - 7 uur. Gemeenschappelijk diner in Hotel Bloemink met muziek en dans.
-

AFDEELINGSVERSLAGEN

JAARVERSLAG 1930/1931 VAN DE A. T. V. AFDEELING AMSTERDAM.

Ook de A. T. V. heeft gedurende het afgeloopen jaar eenige symptomen van de algemeene malaise vertoond. Er vielen ook bij ons zeer weinig zaken te doen, zoodat de leden slechts voor de twee reglementair vastgestelde vergaderingen werden bijeengeroepen. De jaarvergadering, gehouden op 7 Mei 1930, herkoos alle bestuursfunctionarissen in hun functies, zoodat Uw vereeniging geleid werd door:

B. H. de Beer als Voorzitter, S. F. Göttlich als Secretaris, H. G. Pitsch als Vice-Voorzitter, W. C. Koldewijn als Penningmeester en E. H. Heddema als 2e Secretaris, terwijl onze afdeling in het Hoofdbestuur getrouw werd vertegenwoordigd door de heeren Edel en Margadant.

De jaarvergadering werd verder, behalve door het afdoen van de verslagen van secretaris en penningmeester en door eenige andere zaken, in beslag genomen door de voorbereiding voor de kort erop volgende Algemeene Vergadering der Maatschappij.

Op de najaarsvergadering, gehouden op 22 October 1930, werd o.a. de contributie met fl. 5.— verhoogd; verder werden de leden op zeer duidelijke wijze ingelicht door den Heer Visser omtrent de werkwijze van de Stichting Steun aan Minvermogene Mondlijders, inmiddels omgedoopt in Tavona (tandheekkundige voor- en nazorg).

De wintermaanden werden echter niet onbenut gelaten. Op initiatief van den voorzitter organiseerde het Bestuur een reeks „klinische cursussen”, die dermate in den smaak der leden viel, dat het groote aantal deelnemers splitsing in groepen noodzakelijk maakte. De opzet der cursussen was, door enkele collegae bepaalde werkwijzen voor kleine groepen deelnemers te doen demonstreeren, terwijl de bijdrage per deelnemer op slechts Fl. 2.50 gesteld werd dit ter bestrijding van de noodzakelijke onkosten. Alle cursussen werden gehouden in de localiteiten van de Coöperatieve Kliniek der A. T. V. De collegae, die zich geheel belangeloos voor het houden der demonstraties beschikbaar stelden, waren de heeren: de Beer en Kattenburg (Geleidingsanaesthesie), Frank (Het uitbeitelen van wortels), Göttlich (Het verwijderen van tandsteen niet gebruik van Dunlop parafine) en Sanders (Cohaesief goudvullen met de Trey's Solila Kristalgoud). Er wa-

ren resp. 20, 21, 10 en 23 deelnemers. Jammer was het dat voor de tweede groep van coll. Frank geen geschikte patiënten gevonden konden worden, zoodat de demonstraties voor deze groep uitgesteld moesten worden. Op een der avonden vertoonde de Heer R. Hamer eenige zeer interessante gevallen van kaakfractuur.

Voortgaande op het eenmaal ingeslagen pad organiseerde het Bestuur weer een tweetal werkcurssussen, waarvan de een (Bacteriologie) wegens gebrek aan deelnemers niet plaats kon vinden, terwijl de andere (Wat wij weten van de aetiologie en therapie der z.g. pyorrhoegevallen) door den heer Göttlich gegeven, een 5-avonden cursus, 16 deelnemers trok, zoodat ook hier een splitsing in twee groepen noodzakelijk was.

Zoo verblijvend de groote belangstelling voor het werk van het Bestuur in deze is, zoo betreurenswaardig is de houding van verschillende leden, die het organiseerend werk, hetwelk niet zoo gering is, ten zeerste bemoeilijken door zich op het laatste oogenblik van deelneming terug te trekken.

Ter afdoening der diverse zaken kwam het Bestuur zes maal bijeen. De beide H. B. afgevaardigden woonden getrouw deze vergaderingen bij.

Ook dit jaar werd op de verplichte tijden de Röntgenovereenkomst met den heer Edel verlengd. Een nog grooter teruggang in de kaartverkoop valt echter te constateeren; slechts 100 kaarten werden door het secretariaat uitgegeven. Op verzoek van het Bestuur heeft de Röntgen-commissie deze geheele materie weer onder de oogen gezien en hierover rapport uitgebracht.

Onze afdeling heeft het verlies te betreuren gehad van haar lid Mevrouw de Lange—Morel, op 7 Mei 1930 overleden.

Van onze leden vierden de heeren Woronick en Greeter Sr. hun resp. 25- en 40-jarig jubileum als tandarts.

Door overschrijving van 3 leden uit andere afdelingen en door inschrijving van 9 nieuwe leden steeg het totaal aantal leden tot 126.

Met de beste wenschen voor den verderen groei en bloei der A.T.V. eindig ik dit jaarverslag, het zesde en tevens laatste, door mij uitgebracht.

S. F. GÖTTLICH,
Secretaris.

JAARVERSLAG 1930/'31 VAN DE AFDEELING N.-HOLLAND.

Aan het einde van het vereenigingsjaar gekomen kan de secretaris constateeren dat het ledental der afdeeling stationnair bleef, sedert het begin van dit jaar 1931. Konden we daarvóór in de eerste helft van het afdeelingjaar verscheidene nieuwe leden boeken, door het verliezen van 4 leden ná 1 Januari kon de daarna gevolgde aanwinst van 4 nieuwe leden geen verandering meer brengen in ons ledenaantal dat thans 62 collega's omvat.

De voor de ledenlijst verloren collega's waren coll. Hartmann, die door overlijden uit onzen kring werd weggenomen, te Haarlem, coll. Zijlstra te Alkmaar, die wegens het neerleggen der praktijk bedankte, en de collega's Trotsenburg te Den Helder en Prins te Bussum, die bedankten wegens gerezen kwesties.

Ook in de lijst der bestuursleden kwam sedert het vorige jaar eenige verandering, omdat coll. Mevrouw Prins te Haarlem en coll. v. d. Hoorn aldaar zich voor hun functies niet meer herkiesbaar stelden, en in hun plaats benoemd werden coll. Rozendaal als 2e voorzitter en Berman als 2e secretaris. Dat hier een paar bestuursplaatsen bezet werden door niet in Haarlem woonachtige afdeelingleden gebeurde niet toevalligerwijs, doch doordat in de betrokken vergadering verschillende stemmen waren opgegaan in dien zin. Men hoopte daardoor meer contact te onderhouden met de in de provincie verspreid wonende leden, daardoor ook meer in het bestuur op de hoogte blijven van hun omstandigheden, inzichten en wenschen, en hiervan ook weer op het vereenigingsleven de goede uitwerking te ondervinden.

In vergaderingen kwam dat vereenigingsleven tot uiting in 5 bijeenkomsten, die, gezien de uit-middelpuntige ligging van de hoofdstad onzer provincie, die meestal ook de vergaderstad is, bevredigend konden genoemd worden.

De *algemeene vergadering* op 28 April 1930 werd door 29 leden bijgewoond. Hier werden de vorige secretaris- en penningmeesterlijke jaarverslagen uitgebracht en nam de agenda zooveel tijd in beslag, mede door een vaak onstuimige bespreking van de candidatuur van een collega te Haarlem, dat voor afhandeling dier agenda een vervolgvergadering noodzakelijk bleek te zijn.

Deze *2e ledenvergadering* werd gehouden te Haarlem op 27 Mei '30, en werd vereerd met de tegenwoordigheid, op ons verzoek, van het Hoofdbestuurslid coll. Nord uit Den Haag, die het standpunt van dat Bestuur inzake die candidatuur kwam toelichten. Op deze vergadering

kwam van eenige leden de wensch naar voren om te geraken tot een Commissie voor het organiseren van onderlinge lezingen van Mij.-leden over onderwerpen, ons vak rakende. Zoo kwam het tot de instelling van de *Commissie voor Lezingen* over vakonderwerpen, waarin gekozen werden collega's Paërl, Roozendaal en Berman, coll. P. als voorzitter, en laatstgenoemde als secretaris. — Ook werd op deze vergadering het verlangen kenbaar gemaakt de andere steden der provincie niet geheel als vergaderstad over het hoofd te zien, omdat Haarlem voor veel collega's zoo ver uit de buurt ligt.

Konden op de vorige vergadering 8 nieuwe leden geïnstalleerd worden, (n.l. collega's: Van Doorn, te Haarlem; Onstein, te Beemster; Wijers, te Bussum; Broekhuizen, te Haarlem; Mevr. Oudendal—v. Marle, te Uithoorn, Bom, te Purmerend; Meertens, te Zandvoort en Raadsma, te Hoorn), op deze 2e algemeene vergadering, die ook iets minder bezocht werd, viel slechts, in de coll. J. Elema, te Alkmaar, één nieuw lid te installeren. In deze vergadering werd verder de meeste tijd gewijd aan het bespreken van het afdelingsreglement.

Op de vergadering van 28 April was nogal tijd besteed aan het rapport van de Commissie voor *Coöperatieve Inkoop*, waarvoor de vergadering echter weinig bleek te voelen. — Ook was op die vergadering besloten f 500.— te storten in de kas van het *Steunorgaan*.

Op de *3e ledenvergadering*, die, ingevolge de op de daarvóór gehouden vergadering geuite wensch, deze keer werd gehouden te *Alkmaar*, teekenden 24 leden de presentielijst. Van de verder af wonende leden waren, zooals altijd, de collega's uit het Gooi, Schagen en Den Helder weer afwezig, ofschoon mede ter aanmoediging tot bezoek de convocatie vermeld had, dat de vergadering met een gemeenschappelijk souper zou worden besloten. Kennemerland, de Zaankant, Enkhuizen, Hoorn en Purmerend waren echter tamelijk goed opgekomen. Het was de eerste keer dat de afdeling buiten Haarlem vergaderde, en wel 22 October 1930.

Op deze vergadering, die voornamelijk gewijd was aan de verdere bespreking van het afdelingsreglement, werd collega Planteydt te Haarlem als lid geïnstalleerd.

De *4e maal* dat de afdeling de leden bijeen riep was een vergade-

ring waarvan de agenda vermeldde een lezing met filmvertooning van coll. Wherry te Londen, over apex resectis en fissuurcariesbehandeling, welke vertooning tot stand kwam door de vriendelijke bemiddeling van de fa. Tholen te Utrecht, en weer te Haarlem werd gehouden, op 17 November 1930.

De 5e bijeenkomst in onze afdeling vond zijn oorzaak in de bereidwilligheid van coll. Schlyecher te Baarn om, op verzoek van de kort te voren ingestelde Commissie voor Lezingen, een lezing met demonstratie te komen houden over „Toepassingen van de Diathermie in de Tandheelkunde“. Deze lezing werd gehouden te Haarlem, en was oorzaak van groote erkentelijkheid der daar vergaderden voor coll. Schlyecher, die met voldoening zal terugzien op de belangstelling waarmee hij op dien 26en Febr. '31 te Haarlem werd aangehoord.

Ten slotte werd de laatste vergadering, een algemeene ledenvergadering, den 22en April '31, als 6e bijeenkomst van onze afdeling in het afdelingsjaar, te Haarlem gehouden. Op deze vergadering brachten secretaris en penningmeester hun tevreden jaarverslag uit, en kwamen verder diverse verkiezingen aan de orde. De functionarissen in bestuur en afdelingsraad werden allen als zoodanig herkozen. O.m. werd ook de penningmeester décharge verleend over het afgelopen jaar. Voorts werden twee nieuwe leden, de dames Eggink te Bussum en Frese te Zaandam, geïnstalleerd, ten overstaan van nog 17 aanwezige leden.

L. G. J. BERMAN,
2e Secretaris.

JAARVERSLAG 1930—1931 VAN DE AFDEELING 's GRAVENHAGE EN OMSTREKEN.

De afdeling 's-Gravenhage en Omstreken heeft gedurende het afgelopen vereenigingsjaar niet het verlies van leden te betreuren gehad, terwijl door aanwinst van nieuwe leden en door overschrijving uit andere afdelingen het ledental der afdeling van 79 tot 94 steeg.

Op 9 Mei 1930 werd de Jaarvergadering gehouden, waarop voornamelijk reglementaire punten werden behandeld, waarna collega Nord een causerie hield over „De Medische Tuchtwet“.

Een buitengewone vergadering werd gehouden op 17 Maart 1931, op welke vergadering naast het concept-contract D. E. N. T. A.-Maatschappij, voornamelijk het rapport „Nazorg“ besproken werd.

Deze vergadering werd besloten met een lezing van collega Graftdijk over „*Het opstellen van praemolaren en molaren*”.

Gedurende dit vereenigingsjaar is in de afdeeling met energie gewerkt aan „*Nazorg*” en mogen in dit verband terstond genoemd worden de collega's J. Stuy, G. Jol en C. Bertram, die gezamenlijk de commissie vormden, belast met de uitvoering der werkzaamheden voor de proefneming van „*Nazorg*”.

Het bezoek der vergaderingen was niet in overeenstemming met belangrijkheid der gebeurtenissen op tandheelkundig gebied in den laatsten tijd; toch is een kentering ten goede merkbaar, zoodat de hoop gekoesterd mag worden, dat het komende jaar — waarvoor reeds een reeks lezingen is vastgesteld — een bloeiend jaar voor de afdeeling 's-Gravenhage en Omstreken moge zijn.

C. v. d. ASSEM,
Secretaris.

JAARVERSLAG 1930/1931 VAN DE AFDEELING ROTTERDAM EN OMSTREKEN.

Het zij mij vergund U in het kort een résumé te geven van de gebeurtenissen van de Afd. R^odam en omstreken in het 2e levensjaar.

De afdeeling begon dit jaar met 74 leden. Door verhuizing werden naar andere afdeelingen overgeschreven: Mevr. Muntendam, Mej. Snuif, J. H. Muntendam en B. Knap. Als nieuwe leden traden toe de heeren: Bolten, Born, Bernard, v. d. Heyden, Orth, Bouman en Copius Peereboom, terwijl Mevr. v. Erkelen—Broers en coll v. Meurs door vestiging in onze afdeeling van de afd. Amsterdam werden overgeschreven. Zoodat de afdeeling op 't oogenblik 79 leden telt, een totale vermeerdering in het afgelopen jaar van 5 leden.

Ledenvergaderingen werden gehouden op 30 October 1930, 13 Maart en 23 April 1931, waarbij ik tot mijn vreugde heb mogen constateeren, dat de vergaderingen dit jaar drukker zijn bezocht dan in 't vorige jaar.

De voornaamste besprekingen, die in het afgelopen jaar zijn gehouden, zijn wel over de ingrijpende veranderingen op ziekenfondsgebied te Rotterdam.

Deze ziekenfondsangelegenheden werden steeds door de R. T. V. behandeld en deze vereeniging heeft nu besloten dezen aan de Mij. over te dragen. Het was hiervoor een zeer gunstig tijdstip, daar een

grootte kans bestond uniformiteit te verkrijgen voor alle ziekenfondsen te R'dam. De commissie eerst voorloopig en in de vergadering van 13 Maart permanent benoemd, bestaande uit de heeren Masson, v. d. Mey de Bie, v. Rossen, v. Houte en de voorzitter van de Afdeeling, heeft in dit jaar een geweldige hoeveelheid werk verzet en ik kan dan ook niet nalaten hen en in het bijzonder de voorzitter Backer—Dirks mijn hartelijken dank uit te brengen voor al datgene wat zij in het belang van de Afdeeling hebben gepresteerd.

Het resultaat van deze besprekingen, waarin nu alle punten voor het contract zijn vastgelegd, is het volgende:

Er zullen in R'dam, naast de thans werkende huistandartsen, één of meer klinieken worden opgericht door de ziekenfondsbesturen, waar dan tegen uurloon zal worden gewerkt, in afwijking met de bestaande regeling waar het werk aan huis geschiedde en per verrichting werd betaald.

Dit jaar werd aan het steunorgaan f 250 geschonken. Ik kan dit jaarverslag dan ook niet eindigen voor ik de leden heb aangemoedigd met onverflauwden ijver het werk van de commissie en afdeeling te blijven steunen in het belang van de tandheelkunde.

A. W. UNGER, *Secretaris*.

JAARVERSLAG AFDEELING UTRECHT.

Het afgeloopen jaar kenmerkte zich door een regelmatig trouwe opkomst van vele leden, hetgeen als een zeer verblijvend teeken mag worden beschouwd, temeer waar niet op elke vergadering een lezing volgde.

Verschillende onderwerpen van meer algemeen belang werden besproken, wat misschien het gevolg was van het feit, dat meerdere leden van onze afdeeling benoemd zijn in commissies door het Hoofdbestuur ingesteld.

In vele van onze vergaderingen is het onderwerp „minimum voorwaarden voor ziekenfondsverbindingen” ter sprake gebracht met zijn pro en contra.

Een prettig vooruitzicht is het feit dat verschillende mensen zich bereid hebben verklaard referaten te houden over bepaalde onderwerpen.

Dit is tot nu toe slechts twee maal gebeurd, maar de tijd tot voorbereiding moet hier niet uit het oog verloren worden.

Becker (over Histologie) en Van der Molen (over anthropologie) hiielden een dergelijk referaat.

Verder hield Dr. L. W. Dunham een voordracht over Harmony in artificial Teeth.

Bijzonder in den smaak van de vergadering viel de lezing van J. de Decker en B. R. Bakker over Frame prothese, met veel demonstratiemateriaal uit de praktijk.

Schleijcher hield een voordracht over wortelkanaalbehandeling volgens Heinemann.

De poging van het Bestuur om een bindend besluit door te voeren waarbij adverteeren verboden zou worden, werd met meerderheid van stemmen verworpen.

De afdeling telt 71 leden. In het afgelopen jaar bedankte 1 lid, 4 verhuisden naar een andere afdeling, terwijl negen nieuwe leden werden opgenomen.

Als afgevaardigde naar het H. B. zijn verkozen: M. R. van der Molen en J. A. C. Duyzings.

Een woord van dank is hier zeker op zijn plaats voor collega Boogaart, voor alle moeite die hij doet inzake: Coöperatieve inkoop.

De excursie van het vorige jaar is zoo geslaagd geweest, dat eenige leden dit jaar naar Berlijn zijn gegaan.

Op het afgelopen jaar kunnen wij dus met voldoening terugzien. Te meer waar wij op elke vergadering ons mochten verheugen in gasten.

Wetende dat eenige leden nog referaten voorbereiden, kunnen wij een geanimeerd verenigingsjaar tegemoet zien.

J. A. C. DUYZINGS,
Secretaris.

JAARVERSLAG DER AFDEELING ZUID-NEDERLAND.

In het afgelopen jaar werden twee vergaderingen gehouden, de voorjaarsvergadering te 's-Hertogenbosch en de najaarsvergadering te Breda.

Op de vergadering te 's-Hertogenbosch werd verslag uitgebracht door de commissie tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement. Deze commissie had tot taak, het tegenwoordige huishoudelijk reglement grondig te herzien en zooveel mogelijk in overeenstemming te brengen met het concept-reglement voorgesteld door het H.B.

De verschillende voorgestelde wijzigingen werden na breedvoerige discussie deels aangenomen, deels verworpen.

Op onze najaarsvergadering werd wederom ter sprake gebracht de wenschelijkheid tot splitsing onzer Afd. Zuid Nederl. De afdeling is momenteel zoodanig uitgegroeid, dat reeds 65 collegae als lid zijn ingeschreven. Het buitengewoon slecht vergaderingbezoek, waar meestal niet meer dan ongeveer tien leden aanwezig zijn, wettigde de overtuiging, dat hiervoor een of andere reden moest bestaan, hetzij deze gezocht moet worden in de vaak zeer groote afstanden, welke men moet afleggen, om ter vergadering te komen, hetzij de belangstelling voor onze afdeling is verflauwd, of andere onbekende redenen.

Om de oorzaak van dit slecht vergaderingbezoek na te gaan en om de wenschelijkheid te onderzoeken, of de leden een splitsing der afdeling wenschten en op welke wijze deze dan zou moeten geschieden, werd een commissie benoemd, die een uitvoerige vragenlijst zou samenstellen, welke aan een ieder der leden zou worden toegezonden.

In deze commissie had uit elk der verschillende gewesten een lid zitting genomen. Op de voorjaarsvergadering zou dan het rapport dezer commissie worden uitgebracht.

De jaarvergadering onzer Maatschappij had dit jaar te Maastricht plaats. Het ledental, dat het vorige jaar 58 bedroeg, steeg dit jaar met 7 nieuwe leden, zoodat dit op het oogenblik 65 bedraagt.

Het bestuur der afdeling bleef ongewijzigd.

L. ROBBERS,
Secretaris.

JAARVERSLAG 1930—1931 VAN DE AFDEELING GELDERLAND.

Wederom valt mij, als Secretaris van deze Afdeling, het voorrecht te beurt het Jaarverslag uit te brengen. Het is inderdaad een voorrecht om voor een afdeling, als de Geldersche, een Jaarverslag op te mogen stellen, want ik geloof niet, dat er veel afdelingen in de Ned. Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde zijn, die een zoo geanimeerd vereenigingsleven hebben en waar zoo de neiging tot goede kameraadschap bestaat als in de Afdeling „Gelderland”. We mogen niet verhelen, dat er ook in *onze* afdeling elementen schuilen, die lauw en onverschillig lid zijn, die slechts aan den penningmeester, in den vorm van een contributiebetaling, doen blijken, dat ze nog bestaan, doch ons verder hun belangstelling, hetzij afbrekend of opbou-

wend, in onze Afdeling onthouden. Doch ik ben overtuigd, dat er aan de creditzijde meer te boeken valt dan aan den debetkant.

Het afgelopen jaar heeft zich voor onze Afdeling gekenmerkt als een dat zeer vlot verlopen is; ondanks de dreigende onweerswolken, die zich sterker en sterker opstapelen aan den horizon en reeds een zekere duisternis over ons verspreiden, bleef de Afdeling dit jaar voor onheilen gespaard. Wel heeft de waarschuwingdienst aan alle posten geseind: „Weest op Uw hoede, storm dreigt uit het Noordwesten”, doch er is nog stilte. Laten we hopen, dat het spoedig zal wezen, „Attentiesein neer”. Niettemin zij ieder bedacht op een dreigend gevaar, paraat te helpen en elkander steun te verleen. Doch geachte toehoorders, laat ons terugkomen op ons eigenlijk Jaarverslag. Er hadden dit jaar 4 vergaderingen plaats, t.w. op 26 April, 14 Juni, 25 October en 24 Januari, respectievelijk bezocht door 23, 14, 29 en 29 leden, terwijl het bestuur vergaderde op 27 Mei, 29 September, 13 Januari en 12 Maart.

In de Jaarvergadering van 26 April 1930 werden de vice-Voorzitter en 1e Secretaris als zoodanig herkozen, terwijl collega Parmet zijn mandaat als afgevaardigde naar het Hoofdbestuur zag verlengd. In diezelfde vergadering moesten candidaten genoemd worden voor de functies van Voorzitter en Penningmeester der Maatschappij. De ingewikkelde wijze waarop deze candidaatstelling moest geschieden bleek noodlottig. We kunnen echter melden, dat er met „Gelderland” slechts één enkele afdeling zijn candidaten reglementair juist opgaf. In de slechtbezochte vergadering werd een huishoudelijk reglement, dat voorbereid was door de collega's Kayser, Snethlage en Friderici aangenomen. Onvermeld mag niet blijven dat, hoewel we hier geenszins het werk, van de twee andere commissieleden willen onderschatten, collega Kayser, onze Senior, het leeuwenaandeel aan deze zaak heeft gehad.

In de vergadering van 25 October hield Uw Secretaris een voorlezing omtrent zijn standpunt inzake de Coöperatieve Inkoop. In deze vergadering werd de rondvraag voor de pauze gehouden, zoodat de leden eens behoorlijk konden zeggen wat ze op het hart hadden. In de vergadering van 24 Januari gaf Uw Voorzitter een uiteenzetting van de verschillende gezichtspunten inzake de N. P. P., terwijl aan het eind door hem een conclusie werd voorgelezen, die door de vergadering werd aangenomen. Wat de Voorzitter daarna heeft gezegd moge in dit Jaarverslag onvermeld blijven. De Afdeling bestaat op

heden, 28 Maart, uit 62 leden. In het afgelopen jaar vertrok collega Rolf van den Baumen naar de Zuidelijke Afdeeling, collega Wennink en Mej. Job Snuijf werden overgeschreven uit de Afdeeling „Rotterdam en Omstreken”, collega Eisink werd lid volgens artikel 2, sub a, van het Huishoudelijk Reglement der Maatschappij, terwijl collega's Roosen en Van der Elst, na ballotage lid werden.

Het bleek, bij den aanvang van dit vereenigingsjaar, aan den Voorzitter, dat de mogelijkheid niet uitgesloten was, contractueel tandheelkundige hulp te verschaffen aan het corps der Kon. Maréchaussée. Nadat dit in het Hoofdbestuur was medegedeeld werd aan de collega's Berkenbosch Berends en Parmett verzocht zich in verbinding te willen stellen met den Administrateur van dezen groep, waarna in korten tijd een contract op de basis van het N. P. P.-rapport en met betaling volgens verrichting, werd gesloten.

Op het gebied der ziekenfondsen werd dit jaar geen verder resultaat bereikt. Wel zijn nu Voorzitter en Secretaris een paar maal naar Nijmegen geweest om bespekingen te houden met de Ziekenfondsbesturen aldaar, doch hoewel het bij de Ziekenfondsen niet aan goeden wil ontbrak, achten de vertegenwoordigers der tandartsen het verstandiger nu, op dit oogenblik, van oeconomisch moeilijke omstandigheden, een poging, tot verkrijging van betere regeling, tijdelijk op te schorten.

Een commissie, bestaande uit collega's van Eupen, Topzand en Friderici, heeft dit jaar gewerkt aan statistische gegevens omtrent de Ziekenfondsen en de tandheelkundige behandeling daaraan, in de verschillende plaatsen van Gelderland. De uitslag hiervan komt echter in het Jaarverslag 1931—1932.

Hiermede Dames en Heeren, zijn we in sneltreinvaart door ons vereenigingsjaar heengegaan. Ik besluit met de beste wenschen voor onze afdeeling en hare leden voor het nieuwe vereenigingsjaar.

C. M. VAN HOEVE,
Secretaris.

JAARVERSLAG 1930/1931 VAN DE AFDEELING OVERIJSEL.

In scherpe tegenstelling met de onrust die alom heerscht, verliep het interne leven der afdeeling met een rust, die zeer zeker reden geeft tot tevredenheid. Aan den anderen kant echter brengt deze gelijkmatigheid van leven het gevaar met zich mede in eentonigheid, en de daaraan verbonden onverschilligheid te vervallen.

Vragen wij de reden, dan meen ik te mogen aannemen, dat deze voor een groot deel bij de jongere collega's gezocht moet worden. Immers waar is de plaats, waar het contact tusschen de tandartsen aangegaan, hernieuwd en versterkt wordt?

Op de ledenvergadering! En hier zien wij het bedroevend verschijnsel, dat het vrijwel steeds dezelfde, reeds jaren gevestigde collega's zijn, die tot de trouwe bezoekers behooren en voor de belangen der Maatsch. en dus van den tandartsenstand in het algemeen opkomen, terwijl het grootste deel der jongeren schittert door afwezigheid. Zoo moeten wij het bedroevend verschijnsel constateeren, dat er leden zijn, die men vrijwel niet, enkele zelfs in 't geheel niet kent.

Tengevolge van deze geringe opkomst werd er in het afgelopen jaar slechts éénmaal een algemeene vergadering belegd, en wel op 25 April 1930 te Zwolle, waar een nieuw afdelingsbestuur gekozen werd.

Op het gebied der centrale inkoop zette de daarvoor benoemde commissie haar werk voort en zooals de cijfers aanwijzen met stijgend succes.

Ook werd contact gezocht met de Afd. Noord-Nederland, waar onze voorstellen echter nog aan de meening der Alg. Vergadering onderworpen moeten worden. Hopelijk zullen wij in de gelegenheid worden gesteld door expansie in deze richting de inkoopvoorwaarden, speciaal voor de kleine praktijken nog gunstiger te maken.

Op het laatst van het afgelopen vereenigingsjaar trof onze afdeling het verlies één zijner oudste leden, n.l. collega Baurichter. Door neerlegging der praktijk en daarmee gepaard gaande verhuizing, zal hij helaas niet meer in de gelegenheid zijn door zijn aanwezigheid de afd.-vergadering op te vroolijken.

Door deze verandering bedraagt het ledenaantal thans 43, en meen ik mijn verslag te kunnen besluiten met het uitspreken van de wensch, dat de activiteit der afd. evenredig mag worden aan dit groote aantal leden.

J. ROZENDAAL,
Secretaris.

JAARVERSLAG 1930—'31 VAN DE AFDEELING NOORD-NEDERLAND.

Allereerst wil ik memoreeren het feit, dat onze Afdeling dit jaar twee jubilarissen heeft geteld. Collega Feenstra, te Groningen en collega Addinga, te Winschoten, hebben het feit herdacht, dat zij 25 jaar

lang het tandartsenberoep hebben uitgeoefend. In de twee feestelijke bijeenkomsten, hiervan het gevolg, zijn ze geëerd, gefêteerd en ook wel door den mosterd gehaald.

Het ledenaantal onzer afdeeling is dit jaar vermeerderd met 5, zoodat het thans 38 bedraagt.

In het afgelopen vereenigingsjaar kwam onze afdeeling tweemaal in vergadering bijeen, en wel beide keeren te Groningen.

In de jaarvergadering werd het zittende bestuur herkozen, terwijl bij de samenstelling van de Afdeelingsraad alleen collega Rueb, die bedankte als lid der Maatschappij, als plaatsvervangend lid werd vervangen door collega Kocken.

Als afgevaardigde naar het HB. werd in de plaats van collega Van der Molen, die bedankte, collega Rengers gekozen, met als plaatsvervanger collega Rodermond.

Aan het, in onze afdeeling de laatste jaren steeds hangende advertentievraagstuk, werd in beide vergaderingen weer de noodige aandacht besteed. Een commissie van 5 leden werd ingesteld om te trachten tot een definitieve regeling te komen, speciaal over de wijze van adverteeren van klinieken.

Van de Coöperatieve inkoop kan niet gezegd worden, dat ze floreert, de animo hiervoor is vrij gering.

De kringbijeenkomsten te Groningen werden vrij geregeld gehouden, het bezoek hiervan is echter wel eens drukker geweest.

Hoewel niet thuis behorende in het afdeeliningsverband, lijkt me toch alleszins vermeldenswaardig de oprichting van een kliniek te Groningen door de vrijwel gezamenlijke Groninger tandartsen.

Ik eindig dit verslag met de hoop uit te spreken, dat het komende vereenigingsjaar nuttige en eendrachtelijke besluiten mogen worden genomen.

J. B. TER BORG,
Secretaris.

STEUNORGAAN.**Balans per 30 April 1931.**

Amsterdamsche Bank f	967.39		Kapitaal . . . . . f	8425,04
Effecten . . . . . „	12600.50		Reservefonds . . . . . „	4191.89
Kassa . . . . . „	50.33		Uitkeeringsfonds . . . . . „	271.29
Onkosten Rekening „	100.—		Reserve voor Onder-	
Incassi-Rekening . . . . . „	170.—		steuning No. IV . . . . . „	1000.—
	<u>f 13888,22</u>			<u>f 13888,22</u>

Uitkeeringsfonds per 30 April 1931.

Kapitaal 10 % . . . . . „	302.20		Balans . . . . . f	595.65
Reservefonds 10 % . . . . . „	302.20		Contributies . . . . . „	1712.50
Ondersteuning No. IV . . . . . „	875.—		Dotaties . . . . . „	351.25
Reserve voor Onder-			Intrest . . . . . „	362.59
steuning No. IV . . . . . „	1000.—			
Saldo 50 % naar Re-				
servefonds . . . . . „	271.30			
Balans . . . . . „	271.29			
	<u>f 3021,99</u>			<u>f 3021,99</u>

TOELICHTING**Balans per 30 April 1931.****Amsterdamsche Bank.**

à Deposito uitgezette gelden, direct opvraagbaar.

Effecten.

Aangekocht werden:

f 600.— 4½ % Nederland 1917.

„ 10,000.— Cert. 2½ % Nederl. Werkel. Schuld, opgenomen tegen kostprijs, de waarde op heden is f 12.857,50.

De stukken liggen in Open Bewaargeving bij de Amsterdamsche Bank.

Kassa.

Aanwezige Kasgelden.

Onkosten

zijnde drukkosten, porti, incasso en administratieloon terug te ontvangen van de Nederl. Mij.

Incassi-Rekening

nog te ontvangen contributies.

Kapitaal

werd verhoogd tot 10 % van het Uitkeeringsfonds zijnde f 302,20 en belegd in Effecten.

Reservefonds

bijgevoegd werd 10 % van het Uitkeeringsfonds plus 50 % van het netto saldo daarvan. Eveneens belegd in Effecten.

Uitkeeringsfonds

zijnde het Saldo overgebracht op nieuwe rekening.

Reserve voor Ondersteuning No. IV.

de reserve van het vorig jaar bleek niet toereikend en meenden wij opnieuw te moeten reserveeren.

TOELICHTING UITKEERINGSFONDS
per 30 April 1931.

Contributies.

Ontvangen werden:

4 à 2½	= f	10.—
105 à 5	= „	525.—
1 à 7½	= „	7.50
96 à 10	= „	960.—
3 à 15	= „	45.—
2 à 20	= „	40.—
3 à 25	= „	75.—
1 à 50	= „	50.—

f 1712,50

Het aantal leden is thans 223.

Dotaties.

Ontvangen is van:

B. H. de Beer en Mevr. Line de Beer—van Essen	—	1.25
J. S. Bruske, geweigerd honorarium	„	10.—
J. Sanders	„	20.—
J. S. Bruske namens Homan	„	25.—
W. C. Koldewijn van collega voor boekwerken	„	25.—
F. J. Padt, eerste bijdrage	„	10.—
W. Klarenbeek, eerste bijdrage	„	10.—
Afdeeling Rotterdam	„	250.—

f 351.25

Intrest

gekweekte rente op Deposito's en Effecten.

Ondersteuning No. IV.

uitgekeerd werd $12 \times f 100.— = f 1200.—$

waarvan was gereserveerd „ 325.—

f 875.—

Secretaris-Penningmeester,
JAN VISSER.

JAARVERSLAG 1930/1931 BEMIDDELINGSBUREAU.

Van 1 Mei 1930—1 Mei 1931 zijn uit 41 praktijken (40 v.j.) aanvragen binnen gekomen voor assistentie of waarneming. Hiervoor hadden zich 45 liefhebbers (35 v.j.) aangemeld.

29 maal (10 v.j.) heeft men bericht gezonden, dat de bemoeiingen resultaat hadden opgeleverd.

7 praktijken (v.j. 20) zijn ter overname aangeboden. Het heeft echter niet mogen gelukken (v.j. 1), daarin succes te boeken.

De directrice:

Mej. C. M. C. DULLEMOND.

RAPPORT VAN DEN DIRECTEUR VAN HET INCASSO-BUREAU
OVER 1930—1931.

Van de oprichting van het bureau af maakten totaal 148 tandartsen van het bureau gebruik, van wie gedurende de laatste periode er wederom 64 hunne moeilijk te innen vorderingen ter incasso bij het bureau indienden.

Deze 64 tandartsen dienden tezamen vorderingen in tot een totaal bedrag van pl.m. f 10.500.—, waarvan hetzij op aanschrijvingen binnen kwam — dus zonder procedure, doch zeer dikwijls in termijnen volgens een met de debiteuren getroffen regeling, hetzij na procedure een bedrag van f 4000.—.

Een aantal vorderingen tot een gezamenlijk bedrag van pl.m. f 1000 bleek oninbaar, meestentijds omdat er bij de debiteuren geen verhaal mogelijk was of ook wel omdat de debiteuren onvindbaar waren of wel de vorderingen te klein waren om tot dagvaarden over te gaan.

Over vorderingen ten beloope van f 1900.— wordt nog geprocedeerd, terwijl onder de vorderingen, welke het resterende bedrag uitmaken, er zijn over wier afdoening een regeling wordt getroffen of welke nog slechts korten tijd geleden ter incasso zijn opgedragen, zoodat hierover nog geen uitsluitel is te geven.

De Directeur,

Mr. G. H. E. NORD THOMSON.

RAPPORT VAN DE COMMISSIE VOOR SCHOOLTANDVERZORGING
OVER 1930—1931.

De Commissie, samengesteld uit de Heeren W. L. van Andel, voorzitter, G. A. H. Eibrink Jansen, secretaris, H. van der Molen en Mevrouw M. Muntendam-Isebree Moens, heeft zich ook dit jaar weer voornamelijk bezig gehouden met propaganda voor schooltandverzorging en inzameling van gegevens daaromtrent.

De reeds in het vorige jaar in concept gereed gekomen „Gedetailleerde Uiteenzetting van Doel en Werkwijze van Gemeentelijk Schoolonderricht in Mondverzorging”, werd nog eens onder de loupe genomen en aangevuld met een model behandelkaart en statistieklijst. Met voldoening heeft de Commissie de verschijning daarvan in het Tijdschrift voor Tandheelkunde begroet. Met aandrang moge hier de aandacht van alle collegae op deze uitvoerige uiteenzetting (T. v. T. 1931 pag. 313-337) worden gevestigd. Meermalen toch is ons gebleken, dat nog niet allen voldoende op de hoogte zijn van het standpunt onzer Maatschappij inzake schooltandverzorging en dat er ook niet altijd eenstemmigheid luidt in de adviezen, die hier en daar aan gemeentelijke of schoolautoriteiten door collegae worden verstrekt.

Een aantal overdrukken der uiteenzetting zijn thans door de Maatschappij beschikbaar gesteld — verkrijgbaar bij den secretaris onzer Commissie —, zoodat nu al beter aan de telkens weerkeerende aanvragen om inlichtingen kan worden voldaan.

Geheel volledig zijn deze inlichtingen intusschen nog niet: n.l. ten aanzien van het vraagstuk der mondverzorgsters. Van deze helpsters wordt ten onzent nog maar zeer sporadisch gebruik gemaakt. Onze Commissie kan daaromtrent tot haar spijt dan ook nog maar weinig positieve gegevens verstrekken. Zij zou het ten zeerste toejuichen zoo men in de plaatsen, waar reeds schooltandverzorging bestaat, er toe kon besluiten mondverzorgsters aan te stellen. Men vergete toch niet, dat op den duur de schooltandverzorging, zonder deze zoo noodzakelijke hulpkrachten, zeker zal moeten stranden. Ten overvloedige moge hier nog eens worden gewezen op het uitnemende rapport over het „Instituut Mondverzorgsters”, in het Tijdschrift voor Tandheelkunde (pag. 505—510, 1929) verschenen.

Aan verzoeken om inlichtingen, uit verschillende plaatsen gedaan, heeft de commissie zoo goed mogelijk trachten te voldoen.

Met genoegen valt toenemende belangstelling voor het vraagstuk

der mondverzorging van onze schooljeugd in de kringen van de Tweede Kamer, gemeentebesturen, schoolverenigingen en van het Groene Kruis te constateeren.

In Rotterdam, den Haag en Amsterdam werd een grooter stadsge-deelte weer bij de schooltandverzorging betrokken. Den Haag en Amsterdam begonnen met „nazorg.“ In Amersfoort schijnt men weer eens met het systeem-van-advies-aan-de-ouders in zee te zijn gegaan, onder leiding van een lid onzer Maatschappij. Bericht ontvingen we daarom-trent echter nog niet.

Het inzamelen van gegevens blijkt nog altijd moeilijker te zijn dan dit oogenschijnlijk lijkt. Tot onze voldoening gaf een groot aantal schooltandartsen gehoor aan den oproep onzer commissie, tot een ver-gadering op 22 Nov. 1930, waar een vruchtbare gedachtenwisseling ge-legenheid gaf om van elkanders ervaring te profiteren. De moeilijk-heden, die in sommige plaatsen zich voordoen, nu daar de groei van het werk geen gelijken tred hield met de medewerking van hooger-hand, hebben de volle aandacht van onze Commissie.

Aan alle schooltandartsen werden de benooidigde statistieklijsten onzer Maatschappij ter beschikking gesteld. Een vragenlijst, eveneens aan alle schooltandartsen toegezonden om nadere gegevens te verza-melen aangaande de werkwijze en de resultaten in de verschillende plaatsen, werd met loffelijken ijver door de groote meerderheid der collegae beantwoord. In de hoofdstad des land verbod de Directeur van den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst deze vragenlijsten inzake schoolonderricht in mondverzorging te beant-woorden.

In Heemstede, waar de desbetreffende gemeenteverordening een tweejaarlijksche controle van de resultaten der schooltandverzorging door een van gemeentewege aan te wijzen deskundige voorschrijft, heeft, naar het schijnt, deze revisie dit jaar voor het eerst plaats gehad. Onze Commissie zal met belangstelling den uitslag dezer controle af-wachten alvorens gevolg te geven aan de uitnoodiging van het H. B. om een rondschrjven met toelichting en kostenberekening te concipiëren, waarin bij de besturen van andere gemeenten met schooltand-verzorging eveneens op dergelijke controle zal worden aangedrongen.

Met de herinnering dat een kleine brochure over schooltandverzor-ging (overdruk van een gehouden voordracht voor het Groene Kruis, door den voorzitter onzer commissie gratis verkrijgbaar is bij onzen secretaris) — en met de stereotype opwekking aan de leden onzer

Maatschappij om toch onze Commissie op de hoogte te willen houden van eventueele plannen voor schooltandverzorging in de plaats hunner inwoning, moge het verslag over dit deel onzer werkzaamheden in het afgelopen jaar worden beëindigd.

Als tweede taak ontving onze commissie n.l. de opdracht, de vraag onder het oog te zien hoe de opleiding en de rechtspositie der mondverzorgsters dient te worden geregeld. Deze taak is kortgeleden bovendien nog uitgebreid met de bestudeering van het vraagstuk: mondverzorgsters in de particuliere praktijk.

Ten aanzien van deze vragen moge thans worden volstaan met het aangeven van enkele lijnen voor een oplossing, zooals de Commissie zich die aanvankelijk gedacht heeft.

De taak der mondverzorgsters, zooals die in het bovenbedoelde rapport onzer Maatschappij aangegeven werd, veronderstelt een behoorlijke kennis van en inzicht in de beginselen der tandheelkunde in het algemeen, en de schooltandverzorging in het bijzonder.

Een leerplan voor het bijbrengen van deze kennis zal dus dienen te omvatten theoretische en voor een deel ook praktische lessen in:

- a. de beginselen der ontwikkeling van het gebit,
- b. „ „ „ anatomie van de tanden en van het gebit,
- c. „ „ „ physiologie,
- d. „ „ „ pathologie,
- e. „ „ „ orthodontie,
- f. „ „ „ conserveerende tandheelkunde,
- g. „ „ „ aseptiek,
- h. „ „ „ hygiëneleer,
- i. „ „ „ paedagogiek,
- j. mondreiniging,
- k. administratie der schooltandverzorging,
- l. organisatie en sociale beteekenis der schooltandverzorging.

Het is niet wel aan te nemen, dat van de zijde dergenen, die in de eerste plaats zich met opvoeding en onderwijs bezig houden, spoedig het initiatief voor een behoorlijke opleiding van mondverzorgsters te verwachten is. Dit initiatief zal van tandartsen moeten uitgaan. Eenerzijds om de mogelijkheid te demonstreeren, anderzijds om zoo spoedig mogelijk een aantal behoorlijk opgeleide mondverzorgsters voor de schooltandverzorging beschikbaar te kunnen krijgen. Daarom zou onze Commissie willen adviseeren, dat de Maatschappij zoo spoedig moge-

lijk het initiatief neme om — al of niet in overeenstemming met andere instanties (zoals Ta. Vo. Na, Groene Kruis, Witte Kruis, verpleegsters-organisaties en derg.) — tot een dergelijke opleiding te komen. Hieraan zou het gemakkelijkst uitvoering te geven zijn indien een aantal deskundigen kon worden gevonden, die bereid waren althans voor één leergang zonder vergoeding de lessen te willen geven.

De vraag, of het aanbeveling verdient mondverzorgsters ook in de particuliere praktijk te werk te stellen, begint meer en meer belangstelling te vinden. Zonder hierop thans in den breedte te kunnen ingaan meent de Commissie toch erop te moeten wijzen dat er zeker geen sprake mag zijn van het te werk stellen van dergelijke helpsters, indien ze niet behoorlijk voor dit werk opgeleid en ten volle daarvoor berekend blijken te zijn. Anderzijds is het een eisch van efficiency en goede trouw, dat behoorlijke tandheelkundige verzorging aan zooveel mogelijk patiënten ten goede moet kunnen komen. Indien daartoe den tandarts het werk verlicht en den patiënt moeite en kosten bespaard kunnen worden door goed geleiden prophylactischen arbeid van getrainde mondverzorgsters, dan is niet wel in te zien, waarom de particuliere praktijk daarvan geen gebruik zou moeten maken. Dat de professie het zoo lang zonder deze hulpkrachten heeft gesteld moet wel voor een groot deel worden toegeschreven aan de zeer begrijpelijke vrees voor onbevoegde uitoefening der tandheelkunde. In het buitenland is echter voldoende gebleken, dat dit gevaar vrijwel denkbeeldig te achten is.

Mei 1931.

De Commissie voor Schooltandverzorging.

ONDERWIJS- EN EXAMEN-COMMISSIE.
JAARVERSLAG OVER HET JAAR 1930—1931.

De Commissie hield hare vergaderingen op 23 Oct., 13 Nov., 10 Dec. 1930 en op 14 Jan. 1931 te Amsterdam.

De volgende onderwerpen hebben de Commissie meer in het bijzonder bezig gehouden: de kwestie van tandheelkundig onderwijs aan de Amsterdamsche Universiteit — desiderata betreffende het bestaande tandheelkundig onderwijs — en de Tweede Kamer-kwestie over toelating van de tandheelkundigen tot het afleggen van het tandarts-examen.

Op haar laatste vergadering was het D.B. mede tegenwoordig.

C. VERLOOP, *Secretaris.*

VERSLAG VAN DE COMMISSIE TER BESTUDEERING VAN HET TANDTECHNIKERSVRAAGSTUK.

Onze Commissie was samengesteld uit de Heeren Oostingh, Eibrink Jansen, Göttlich onder voorzitterschap van Jan Visser.

Zij vergaderde op verzoek van het Dagelijksch Bestuur met de codificatie-commissie vele malen, inzake het bepalen van de houding der Maatschappij en hare leden ten opzichte van de tandheelkundigen: (hierover wordt elders reeds uitgebreid rapport uitgebracht) en verder waren hare werkzaamheden er op gericht in grove trekken de wegen uit te stippelen, die zij meent, dat de Maatschappij zal moeten bewandelen om tot oplossing van het tandtechnikersvraagstuk te komen.

Zij stelde zich op het standpunt, dat de Maatschappij in het belang der tandheekunde in de eerste plaats moet bevorderen, dat hare leden kunnen beschikken over bekwame technische helpers. Verder, dat zij er naar moet streven, voor de toekomst ten eenen male onmogelijk te maken de zeer ongewenschte toestanden, die mede door het onbeperkt toenemen van het aantal technikers en het niet geregeld zijn van hun opleiding en hun economische belangen, in het verleden zijn ontstaan.

Slechts door bij de technikers liefde voor hun vak aan te kweken, en door er voor te waken dat het aantal, dat in dat vak wordt opgenomen, niet grooter is, dan waaraan inderdaad behoefte bestaat en er een behoorlijk economisch bestaan in kan vinden, zal men kunnen voorkomen dat de wantoestanden van het verleden wederom, zoo niet erger, ontstaan.

Bij een gilde van bekwame tandtechnikers, die niet gaan beunhazen op het terrein der tandartsen, heeft de Maatschappij, hebben alle tandartsen, heeft de geheele samenleving groot belang, maar dan moeten ook alle leden der Maatschappij medewerken om deze te verwerven en om ze binnen de grenzen van hun beroep te houden.

In de toekomst geen techniker meer in den mond, ook niet onder leiding of toezicht van den tandarts en daarnaast billijke salarissen in overeenstemming met gebleken bekwaamheid, goede regeling van het dienstverband en de opleiding.

Om aan het bovenstaande practisch uitvoering te geven, geven wij U de volgende maatregelen in overweging:

1. De Maatschappij sluite een collectieve overeenkomst met een ver-

- eeniging van loontrekkende tandtechnici (eventueel een vereeniging van lab.houders), waarin de volgende punten worden uitgewerkt:
- a. Deze vereeniging zal er voor waken, dat geen harer leden zich schuldig maakt aan onbevoegde uitoefening der tandheelkunde.
  - b. De Maatschappij zal met deze vereeniging regelingen treffen omtrent salarissen, vacantiedagen, vacatiegelden etc. in overeenstemming met de gebleken bekwaamheid en de plaatselijke omstandigheden.
  - c. Deze vereeniging zal te dien einde hare leden in verschillende groepen verdeelen b.v. aankomende, tweede- en eerste tandtechniker, met event. aantekeningen voor bijzondere bekwaamheid op enkele onderdeelen b.v. porceleinwerk, goudwerk, regulatie apparaten etc.
  - d. Deze vereeniging zal *onder toezicht* van de Maatschappij examina afnemen om deze groepen te bepalen, terwijl als overgangsmaatregel in onderling overleg de eerste groepeerings zal worden gemaakt.
  - e. In onderling overleg zullen de exameneischen en het aantal, dat tot de examina wordt toegelaten, worden vastgesteld.
  - f. De Maatschappij zal er voor zorg dragen, dat haar leden uitsluitend leden van deze vereeniging of van vereenigingen, die aan dezelfde eischen voldoen, in dienst zullen nemen.
  - g. De Maatschappij zal er voor zorgen, dat haar leden alleen bij die laboratoria laten werken, waar de loontrekkende tandtechnici op dezelfde voorwaarden werken als overeengekomen met deze vereeniging.
  - h. De Maatschappij zal, zoo gewenscht, medewerken tot het verstreken van een opleiding.
  - i. Geschillen inzake deze overeenkomst zullen worden onderworpen aan een van te voren aan te wijzen scheidsgerecht.
2. De Maatschappij stelle een lijst samen van laboratoria, die aan nader vast te stellen eischen voldoen.
  3. Geven wij U in overweging, maatregelen te treffen om van ieder lid der Maatschappij opgave te verkrijgen van den naam en de arbeidsvoorwaarden van den technicus of de technici bij hen in dienstbetrekking, of gegevens omtrent het laboratorium waar zij hun werk doen vervaardigen.

Mocht onverhoopt blijken, dat het sluiten van een collectieve overeenkomst met een organisatie van tandtechnici onmogelijk is, dan neme de Mij. alle maatregelen, om de hierboven aangeduide beginse-len zoo snel mogelijk zelfstandig door te zetten.

Veel zal afhangen van een goede uitwerking van deze punten en van de *volledige* medewerking van alle collega's, maar wij vertrouwen, dat ons inzicht door U en door het meerendeel onzer collega's zal worden gedeeld, en dat nu de tijd is aangebroken om de handen ineen te slaan en eensgezind die maatregelen te treffen, waardoor het mogelijk zal zijn dit vraagstuk afdoend en in het belang der tandheelkunde op te lossen.

De Commissie voornoemd.

VERSLAG VAN DE NAZORG-COMMISSIE DER NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE.

Nu op vele plaatsen in den lande overgegaan is tot het invoeren van „schooltandverzorging” komt direct de vraag aan de orde, wat zal er gebeuren met de kinderen, die de lagere school verlaten hebben en zich daar gesteld hadden onder de zorgen van den schooltandarts. De Gemeente, die gedurende een zestal jaren gelden beschikbaar gesteld heeft voor de kosteloze behandeling van de kinderen der lagere scholen, kan zich na den schoolplichtigen leeftijd niet meer met hen bemoeien. De ouders zijn meestal niet in staat hunne kinderen te laten behandelen in de particuliere praktijk en de ziekenfondsen zijn er nog niet op ingericht om aan hunne jeugdige leden voortgezette schooltandverzorging te geven.

Nadat de bestudeering van het vraagstuk van de „Nazorg” opgedragen was aan de commissie van advies inzake hulpverlening aan niet-particuliere patiënten, richtte het Bestuur van de Afdeling 's-Gravenhage en Omstreken een verzoek tot het Hoofdbestuur haar een plan aan te geven volgens welk de Nazorg geregeld moest worden.

Daar bovengenoemde commissie toen nog niet gereed was met haar advies, achtte het H.B. het wenschelijk te 's-Gravenhage een afzonderlijke commissie bijeen te roepen om het vraagstuk van de Nazorg speciaal voor den Haag onder de oogen te zien. Zij noodigde daartoe uit de H.H. Holthaus, Van Hasselt, Oddens, Van der Linden v. Sprankhuizen, Klinkhamer, Eibrink Jansen, v. Andel, Bakker, Salomons en Ninck Blok.

Deze commissie vergaderde eenige keeren onder presidium van collega Visser en kwam daarbij tot de volgende overwegingen:

Gedurende den tijd, dat de kinderen nog op school zijn, moet getracht worden hen te overtuigen van eene goede mondverzorging, waarbij zij er op gewezen moeten worden, dat ook nadat zij van school zijn het onderhoud en het nazien van den mond door een tandarts volstrekt noodzakelijk is. Op ouderavonden moeten de ouders gewezen worden op deze noodzakelijkheid waartoe de Nederlandsche Vereeniging tot Bestrijding van het Tandbederf gaarne hare medewerking verleent door een tandarts als spreker beschikbaar te stellen. Verder moeten circulaires het gesproken woord aanvullen. Waar en door wie zal de Nazorgbehandeling gegeven worden? De door het H.B. benoemde commissie was eenstemmig van meening, dat dit de taak der Ziekenfondsen is, maar dat zij momenteel daartoe nog niet in staat zijn. Om echter de kinderen, die in Augustus 1930 de lagere scholen in den Haag verlieten, niet aan hun lot over te laten, achtte de commissie het wenschelijk, dat als tijdelijke maatregel de Nazorg ter hand zou genomen worden door de Afdeeling 's-Gravenhage en Omsreken en dat de onkosten noodig voor de behandeling gedeeltelijk door de ouders gedragen moeten worden, gedeeltelijk uit subsidie verkregen moesten worden.

Om een afgerond geheel te krijgen, werden in de commissie verschillende mogelijkheden besproken tot het oprichten van eene vereeniging voor de Nazorg, of het oprichten van eene stichting met hetzelfde doel. Na uitvoerige besprekingen vond de commissie de Vereeniging D.E.N.T.A. bereid haar personeel en localiteiten beschikbaar te stellen voor de behandeling van de Nazorg-kinderen. Denta zou dan voor *f* 6.50 per stoeluur tandarts, localiteit, helpster en materiaal beschikbaar stellen. Inmiddels benoemde het H.B. eene afzonderlijke commissie bestaande uit de H.H. Oddens, Ninck Blok en Eibrink Jansen ter bestudeering van het Nazorgvraagstuk.

Daar het hier een proefneming gold zegde het H.B. eene subsidie van *f* 150.—, de Nederl. Ver. tot Bestr. van het Tandbederf *f* 250.— en de Afdeeling eene van *f* 150.— toe. In samenwerking met den leider der schooltandverzorging collega Eibrink Jansen werden de kinderen bij het verlaten van de school circulaires meegegeven, waarop gewzen werd op de mogelijkheid van verdere behandeling. In September werd aan alle ouders een brief gezonden, waarin zij nogmaals attent gemaakt werden op de Nazorg. Indien zij hunne kinderen wilden laten

behandelen was invulling van de bijgevoegde briefkaart voldoende. 22 Ouders gaven zich op, 18 bleken onbekend te zijn aan het opgegeven adres, terwijl 344 niets van zich lieten hooren. Het was onze meening, dat we de ouders moesten gaan overtuigen van de noodzakelijkheid van voortgezette schooltandverzorging, waartoe het eenigste middel was hen thuis te bezoeken. Dit huisbezoek, dat aan de Afdeeling (169.90 plus 25) = f2224.90 kostte, had tot resultaat, dat 87 kinderen zich opgaven en in het geheel dus 109 kinderen zich onder behandeling zouden stellen. Toen echter tot oproeping overgegaan werd, kwamen slechts 64 kinderen op. Bij de 45 niet verschenen kinderen zal nogmaals huisbezoek gedaan worden. Dit onderzoek is nog niet beëindigd, maar de indruk werd gekregen, dat zij die verhinderd waren geweest te komen, bij eventueele heroproeping zouden verschijnen. Uit het huisbezoek is ook gebleken, dat enkele zich voor 't gemak maar opgaven, maar niet van plan waren te verschijnen. Wanneer we het huisbezoek nog eens nader onder de oogen zien, komen we tot de ontstellende conclusie, dat om 42 kinderen tot de Nazorg te trekken, voor huisbezoek f 225.— uitgegeven moet worden; dit is ruim f 5.— per kind. Dat een dergelijke propaganda geen voortgang meer kan hebben spreekt wel te duidelijk. Er zullen dus andere maatregelen genomen moeten worden om onze propaganda te voeren. De cijfers zijn in den Haag wel ongunstig, daar gebruik gemaakt moest worden van een afzonderlijken huisbezoeker, terwijl mogelijk andere plaatsen, waar een goede organisatie van het Groene Kruis is, de door deze vereeniging aangestelde huisbezoekers ons daarbij behulpzaam kunnen zijn.

Bovenstaande gegevens werden ontleend aan het verslag van de Commissie belast met de werkzaamheden van de proefneming van Nazorg, benoemd door de Afdeeling 's-Gravenhage en Omstreken en bestaande uit de tandartsen Stuy, voorzitter, Jol, penningmeester, Bertram, secretaris, met collega Eibrink Jansen als adviseerend lid. Uit dit verslag, dat vele belangrijke punten inzake de „Nazorg” behandelt, ontleenen we ook dat voor het sturen van circulaires en het behandelen van de 64 kinderen uitgegeven is pl.min. f 140.—, waarbij nog niet bijgeteld kon worden de gelden noodig voor de revisie in Mei, Juni en de behandeling van de kinderen die 1 April voor de Nazorg in aanmerking komen. Hieruit blijkt, dat de f 2.— die de kinderen per jaar betalen, bij een klein aantal kinderen dat zich aanmeldt, onvoldoende is om de kosten te bestrijden. Daar echter van de subsidies

nog geld over is, kan uit deze bron aanvulling plaats hebben.

De Commissie is van oordeel, dat in ieder geval voortgegaan moet worden met het verstrekken van tandheelkundige Nazorg, maar dat geen huisbezoek verricht kan worden en voorloopig volstaan moet worden met de behandeling van die kinderen die zich aanmelden. Wanneer het H.B. voor het 2e proefjaar wederom een subsidie beschikbaar stelt, zal met groote belangstelling de resultaten tegemoet gezien worden.

W. ODDENS, *Voorzitter.*

G. A. H. EIBRINK JANSEN.

F. J. NINCK BLOK, *Secretaris.*

RAPPORT COMMISSIE VOOR ZIEKENFONDSWEZEN 1930—1931.

Aangezien aan de Commissie voor Ziekenfondswezen opgedragen werd niet alleen bestudeering van het vraagstuk der „hulpverschaffing aan onze niet-particuliere patiënten”, maar tevens onze Maatschappij te adviseeren aangaande door haar te nemen maatregelen te dezen aanzien, heeft de Commissie zich bij hare besprekingen doen leiden door de overtuiging, dat het overeenkomstig art. 2 harer Statuten inderdaad tot de taak der Maatschappij behoort aan een eventuele oplossing van dit vraagstuk krachtig mede te werken. Deze opvatting van de taak der Maatschappij brengt naar het oordeel der Commissie mede:

- I. Dat onze Maatschappij in de eerste plaats hare leden ervan heeft te doordringen, dat ieder beoefenaar van ons beroep dient mede te werken aan de oplossing van het vraagstuk eener rationeele hulpvoorziening voor onze niet-particuliere patiënten.
- II. Om dit te bereiken zal onze Maatschappij steeds hebben te onderzoeken en aan te geven, wat — naar gelang van plaats, tijd en omstandigheden — den aard dier hulpvoorziening en de minimum-remuneratie zoo zuiver mogelijk benadert.
- III. Aangezien het uitsluitend aan de tandheelkundige professie staat den aard der hulpvoorziening te bepalen, en zij bij de verzorging harer niet-particuliere patiënten zich ongetwijfeld aan een minimum-remuneratie zal willen houden, daar ligt het op den weg onzer Maatschappij om dan ook zoowel de overheid — die

het meerendeel onzer niet-particuliere patiënten tot het lidmaatschap van een ziekenfonds verplicht — als de ziekenfondsbesturen en dergelijken, — die door die verplichting zich geplaatst zien voor de verschaffing ook van tandheelkundige hulp — zoo spoedig en zoo volledig mogelijk in te lichten omtrent de mogelijkheid eener systematische, rationeele verzorging onzer niet-particuliere patiënten.

- IV. Zoolang en voorzoover er patiënten zijn, voor wie in of buiten de ziekenfondsen en de particuliere praktijk systematische, rationeele tandheelkundige behandeling niet beschikbaar is, trachte onze Maatschappij middelen te beramen en maatregelen te treffen, die er toe kunnen leiden, dat in deze behoefte aan rationeele hulp ter hunner plaatse worde voorzien.
- V. Indien ziekenfondsbesturen, of één of meer tandartsen of anderen, alleen of gezamenlijk, systematische rationeele tandheelkundige hulp voor bepaalde groepen van niet-particuliere patiënten beschikbaar willen stellen, dan verklare onze Maatschappij zich bereid nauwkeurig ervoor te waken, dat zoowel de aard dier hulpverschaffing als de remuneratie door haar in goede banen geleid en gehouden worde.

- Ad I. Om hare leden ervan te doordringen, dat inderdaad ieder beoefenaar van ons beroep dient mede te werken aan de oplossing van dit vraagstuk, verdient het naar de meening der Commissie aanbeveling op systematische wijze propaganda en voorlichting aan haar leden te verschaffen in zake hiermee samenhangende vraagstukken (Schooltandverzorging, „nazorg”, ziekenfondswezen, kliniekwezen, enz.).

Om dit te bereiken zal de Maatschappij o.a. ervoor dienen te zorgen, dat in Maatschappij-verband schooltandartsen en ziekenfondstandartsen gelegenheid krijgen op geregelde tijden onderling zich te verstaan en daardoor invloed uit te oefenen op de beraadslagingen en de besluiten der Maatschappij.

- Ad II. Is de commissie unaniem tot de overtuiging gekomen:
 1e. dat het onder de huidige omstandigheden (verwaarloosde toestand van de gebitten) *mogelijk noch wenschelijk* is naar *volledige* hulp aan N.P.P. te streven.

2e. dat het onder de huidige omstandigheden wel *mogelijk en wenschelijk* is aan N.P.P. *beperkte* hulp te verschaffen.

Naar het eenstemmig oordeel der Commissie zal onder deze beperkte hulp moeten worden verstaan:

- a. het wegnemen van pijn.   ...   .
- b. het verwijderen van alle niet te behouden elementen.
- c. het verrichten van mondreiniging en het geven van instructies over mondverzorging.
- d. gebitssaneering door eenvoudige middelen (wortelkanaalbehandeling slechts in hooge uitzonderingsgevallen).
- e. herstel kauwfunctie (door plaatprothese).

Daarbij zal er aan moeten worden vastgehouden, dat hulp *b* pas zal worden verstrekt als hulp *a* gegeven is, hulp *c* als hulp *b* gegeven is, enz., dus *systematische, rationeele behandeling*. Dit geldt in de eerste plaats van de groep van N.P.P. beneden de welstandsgrens voor wettelijk verplicht gestelde ziekteverzekering, overeenkomstig de op 1 Maart 1930 in werking getreden Ziektewet. Evenzeer geldt dit voor die categorie van patiënten, die wel boven deze welstandsgrens uitgaan, maar toch om allerlei redenen niet van de particuliere praktijk gebruik kunnen maken.

Bij de bepaling der remuneratie zal naar een redelijk inkomen voor den tandarts gestreefd moeten worden, waarvan hij, eventueel bij vol bezetten tijd, dus zonder particuliere praktijk, met zijn gezin zou kunnen bestaan. Ter verkrijging der hiervoor benoodigde statistische gegevens hebbe de Maatschappij een doeltreffende administratie te ontwerpen, contrôle- en geschillencommissies in te stellen en vrije tandartsen-keuze voor te staan.

Ad III. Ten einde de overheid, ziekenfondsbesturen en dergelijken zoo spoedig en volledig mogelijk te kunnen inlichten omtrent deze mogelijkheid eener systematische, rationeele verzorging onzer niet-particuliere patiënten, besluite de Maatschappij tot uitgave van een daartoe dienend geschrift.

Ad IV. Mocht een ziekenfonds of daarmede gelijk te stellen lichaam er nog niet toe willen overgaan, de tandheekkundige verzorging harer ingeschrevenen op de boven uiteengezette en door

onze Maatschappij zorgvuldig gecontroleerde, systematische en rationeele wijze in te voeren, dan ligt het op den weg der plaatselijke aldaar gevestigde tandartsen te overwegen, op welke wijze zij dan deze goede tandheelkundige hulp toch bereikbaar kunnen maken voor hun niet-particuliere patiënten, die daarvan nog in hun ziekenfonds verstoken blijven, of die buiten het ziekenfonds vallen.

In plaatsen met schooltandverzorging zal de „nazorg” der schoolkinderen automatisch zich aanpassen aan het systematisch-rationeel behandelingssysteem, hulp *c* en *d*, dat boven uiteengezet werd. Heeft een ziekenfonds dit systeem ingevoerd, dan vindt daar dus ook deze na-zorg plaats. In het tegenovergestelde geval is wellicht toch het ziekenfondsbestuur al wel te overtuigen van de noodzakelijkheid, speciaal aandacht te schenken aan deze prophylactische verzorging harer jonge leden.

- Ad V. Het wil der Commissie voorkomen, dat de te benoemen commissie van 5 (teneinde te zorgen voor een juiste regeling gebaseerd op de in dit Rapport beschreven principes) zich in verbinding zal hebben te stellen met de daarvoor in aanmerking komende corporaties of personen, als de Mij. van Geneeskunst, Zfs.besturen, Zfs.tandartsen, schooltandartsen en dergelijken.

In gevallen, waarin de Maatschappij nog niet erin mocht slagen tot samenwerking in dezen zin met een ziekenfonds of derg. te geraken, en een lid der Mij. persoonlijk een overeenkomst met dit ziekenfonds zou wenschen aan te gaan, zal deze betreffende collega daartoe toch de toestemming van of namens het hoofdbestuur behoeven. Deze toestemming zal niet gegeven kunnen worden, indien de te sluiten overeenkomst niet tenminste voldoet aan de minimum-eischen in zake behandeling der patiënten en de contrôle der Mij.

Conclusies.

De commissie adviseert de Maatschappij:

- a. zich uit te spreken voor de oplossing van het N. P. P.-vraagstuk, als in het bovenstaande aangegeven en omschreven wordt;
- b. het H.B. te machtigen tot de benoeming van een ziekenfondscom-

- missie van vijf personen, 3 ziekenfondstandartsen en 2 niet-ziekenfondstandartsen, en van contrôle- en geschillen-commissies;
- c. het H.B. uit te noodigen ten spoedigste met voorstellen te komen tot aanvulling of wijziging van het huishoudelijk reglement tot regeling en omschrijving van de taak en bevoegdheid der genoemde commissies en tot bindend verklaring der verplichtingen in zake ziekenfondscontracten;
- d. Bindend Besluit: Het is den leden der Maatschappij niet geoorloofd met een ziekenfonds of lichaam, dat tandheeskundige hulp ver-schaft of verzekert, eenige overeenkomst aan te gaan zonder voorafgegaan overleg met en toestemming van of namens het H.B., terwijl een afschrift van de gesloten overeenkomst zoo spoedig mogelijk aan het H.B. of zijn gemachtigde moet worden toegezonden.

*Voor de Commissie voor
Ziekenfondswezen:*

W. A. BECKER, <i>Voorzitter.</i>	T. HOEKSEMA
M. VERMOOTEN, <i>Secretaris.</i>	B. L. PAËRL.
W. L. VAN ANDEL.	H. G. PITSCH.
J. BERKENBOSCH BERENDS.	J. A. SALOMONS.
L. E. BICKNESE.	

JAARVERSLAG VAN DE CODIFICATIE-COMMISSIE OVER
1930—1931.

De Commissie tot Codificatie enz. werd gedurende het grootste deel van het werkjaar zeer in beslag genomen, doordat zij, gezamenlijk met de „Commissie ter Bestudeering van het Tandtechnikersvraagstuk” op verzoek van het H.B. had te adviseeren omtrent de verhouding tusschen de Maatschappij en hare leden eenerzijds en de „tandheeskundigen” anderzijds.

Inzake de eigenlijke taak, waarvoor onze commissie is ingesteld, kon, op het tijdstip, dat wij U hierover hebben te berichten, slechts zeer voorbereidend werk worden gedaan.

Wij hebben getracht ons ervan op de hoogte te stellen, of men in tandheeskundige organisaties in het buitenland op eenige wijze de beginselen van beroepsethica heeft gecodificeerd. Mede aan de hand daarvan zijn wij op dit oogenblik nog bezig ,overeenkomstig de ons verstrekte opdracht, met het prealabele onderzoek naar de wensche-

lijkheid en mogelijkheid van de door de vorige Algemeene Vergadering bedoelde codificatie.

Indien vóór het tijdstip der a.s. Algemeene Vergadering dit onderzoek zal zijn beëindigd, zullen wij alsnog hierover berichten.

De samenstelling onzer Commissie onderging eenige wijziging doordat collega B. R. Bakker reeds den 19den Nov. 1930 tot ons leedwezen zijn ontslagaanvraag als lid inzond en doordat collega Duyzings het secretariaat neerlegde. Tot nu toe werden diens werkzaamheden waargenomen door ons medelid, collega Van Anel.

Voor de commissie.

J. SANDERS Ezn.,

Voorzitter.

AAN DE LEDEN DER NED. MIJ. T. BEVORDERING DER
TANDHEELKUNDE.

Door het Hoofdbestuur werd onderstaand request, op advies der Onderwijs- en Examencommissie, verzonden aan Z. E. den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid en aan Z.E. den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, met als bijlage het stuk van de hand van collega Bu i s m a n, getiteld „Nog meer”, reeds opgenomen in het Februari-nummer van het Tijdschrift voor Tandheelkunde.

Tevens werd een afschrift van dit request met bijlage gezonden aan het Hoofdbestuur der Ned. Mij. t. Bevordering der Geneeskunst, aan de Medische Faculteit en aan de Commissie belast met het afnemen der tandheelkundige examens te Utrecht.

J. A. SALOMONS, *Secretaris.*

Amsterdam, 26 Januari 1931.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid, en aan Zijne Excellentie den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Excellenties,

Het Hoofdbestuur der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde heeft met belangstelling gevolgd de discussies gehouden in de Tweede Kamer der Staten Generaal, op 25 November

1930, over de aangelegenheid der tandtechnici. Het Hoofdbestuur veroorlooft zich om aan Uwe Excellenties het standpunt, dat het in deze materie inneemt, uiteen te zetten, omdat Z.E. de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid in de Kamer overweging van de desiderata van sommige afgevaardigden heeft toegezegd, waarbij het Hoofdbestuur, gezien het feit, dat hier ook onderwijsbelangen op het spel staan, zich tevens richt tot Z.E. den Minister van Onderwijs. In het debat in gemelde Kamerzitting gehouden is de wensch door sommige Kamerleden geuit om aan de tandtechnici, die voor het examen niet geslaagd zijn, de gelegenheid te geven het theoretisch en practisch tandheelkundig examen af te leggen zonder eindexamen H.B.S. of gymnasium of Staatsexamen en aan de tandheelkundigen de gelegenheid om, met vrijstelling van het theoretisch examen en al wat daaraan voorafgaat, het practisch tandheelkundig examen af te leggen. Verschillende methoden zijn aangegeven voor de verwerkelijking van deze verlangens.

Mevrouw de Vries-Bruins opperde het denkbeeld om art. 133 der Hooger Onderwijswet te gebruiken om voor sommige tandheelkundigen de mogelijkheid te scheppen tandarts te worden. De laatste alinea van het artikel, waarop deze afgevaardigde doelt, luidt: „Personen, die den leeftijd van 30 jaren hebben bereikt, kunnen zonder één der in de vorige leden vermelde getuigschriften te bezitten (bedoeld zijn de getuigschriften van met goed gevolg afgelegd eindexamen *H. B. S. of Gymnasium of Staatsexamen*) in bijzondere gevallen door onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, tot de examens aan een Universiteit worden toegelaten, op grond van een verklaring van de faculteit of faculteiten, voor welke de bedoelde personen examen wenschen af te leggen, dat zij voldoende algemeene ontwikkeling en geschiktheid bezitten voor de studie van het door hen gekozen vak”.

Het Hoofdbestuur acht de toepassing van dit artikel niet mogelijk, daar hier alleen sprake is van vrijstelling van getuigschriften tot toelating voor de examens aan een Universiteit. De toelating tot het practisch tandheelkundig examen vereischt echter (volgens art. 9 van de Wet, houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandarts, enz. van 25 Dec. 1878) het bezit van het diploma theoretisch tandheelkundig examen 1e en 2e deel, of het doctoraal examen voor tandartsen, bedoeld in art. 4 par. 23 van het

Academisch Statuut. Deze beide examens (het doctoraal examen voor tandartsen is trouwens nog nimmer afgenomen) vallen buiten de examens, genoemd in de Hooger Onderwijswet. Bovendien is de bedoeling van artikel 133 der Hooger Onderwijswet, om dispensatie te geven van de examens, die voor toelating tot de academische examens vereischt worden, doch deze dispensatie kan zich niet tot de academische examens zelve uitstrekken.

Ten slotte zou het noch zijn overeenkomstig de bewoordingen en de bedoeling van dit artikel, noch overeenkomstig de wijze, waarop het tot nu toe door de verschillende Ministers, met de uitvoering der wet belast, werd toegepast, wanneer het als facilitieit voor deze geheele groep van personen zou worden gebruikt.

Mevrouw de Vries-Bruins wees echter ook nog op een anderen weg om tot het doel te komen, n.l. toepassing van art. 9 der bovengenoemde wet, houdende regeling der voorwaarden, enz. van 1878, laatste alinea, alwaar sprake is van de mogelijkheid van geheele of gedeeltelijke vrijstelling van het theoretisch tandheekkundig examen, voor bezitters van bepaalde getuigschriften of diploma's. Zij meende, dat door een ministerieele beschikking ook de getuigschriften der tandheekkundigen onder deze wet kunnen vallen.

Het Hoofdbestuur veroorlooft zich er op te wijzen, dat niet van dit art. 9, laatste alinea, kan worden gebruik gemaakt, aangezien slechts vrijstelling kan gegeven worden aan hen, die in een ander Rijk of in eene der Nederlandsche koloniën, na afgelegd examen het recht hebben verkregen tot uitoefening der tandheekkunst. Immers art. 9 laatste alinea, is een aanvulling van de voorlaatste alinea. Beide luiden aldus:

„Zij die in een ander Rijk of in eene der Nederlandsche koloniën, of overzeesche bezittingen na afgelegd examen het recht tot uitoefening der tandheekkunst aldaar hebben verkregen, kunnen geheel of gedeeltelijk vrijstelling genieten van het theoretisch tandheekkundig examen.

Bij algemeene maatregel van bestuur wordt na ingewonnen advies van de Senaten van de Rijksuniversiteiten aangewezen welke getuigschriften of diploma's aan de bezitters vrijstelling verleen en hoever die vrijstelling strekt.”

Ook van dit artikel zal derhalve geen gebruik kunnen worden gemaakt.

De afgevaardigde, de oud-Minister Aalberse heeft dan ook een wetswijziging bepleit en wel van de eerste alinea van art. 9 der evenvermelde wet, waardoor deze aldus zou luiden:

„Bevoegd tot het afleggen van het practisch tandheelkundig examen zijn: 1e. zij, die hebben gekregen de bevoegdheid van tandheelkundige en 2e. zij, die hebben afgelegd het theoretisch tandheelkundig examen”.

Deze afgevaardigde merkte hierbij op, dat het visum krachtens de Commissie-Limburg of een diploma krachtens het practisch examen hier in de plaats treedt van het theoretisch tandheelkundig examen.

Ook hiertegen bestaan evenwel ernstige bezwaren.

Het visum der Commissie-Limburg werd niet gegeven op grond van tandheelkundige kennis of bekwaamheid, en evenmin was het examen voor tandheelkundige, in 1930 te Utrecht afgenomen, een theoretisch, maar op uitdrukkelijken wensch van de Kamer en den Minister, een zuiver *practisch* examen. ...

Dit laatste moest zich wel zoo ver mogelijk verwijderd houden van elk onderzoek naar theoretische kennis der candidaten. Het werd nog eens uitdrukkelijk gereleveerd in de rede, waarmede de Heer Directeur-Generaal van de Volksgezondheid de examen-commissie installeerde.

Het ware dus volslagen onjuist dit visum of het door dit examen verkregen diploma in de plaats te stellen van het theoretisch tandheelkundig examen.

Het practisch tandheelkundig examen nu omvat, volgens art. 8 der wet van 25 Dec. 1878 o.a.: de diagnostiek, de pathologie en de therapie van de mond- en tandziekten. Het moet wel onmogelijk worden geacht, om speciaal deze vakken naar den eisch te examineeren, wanneer niet bij de candidaten een behoorlijke mate van theoretische kennis van de hulpwetenschappen, welke van deze vakken den grondslag vormen, aanwezig is.

Het Hoofdbestuur moge er voorts op wijzen, dat de ontwikkeling

der tandheelkundige wetenschap een breede medische grondslag steeds meer noodzakelijk en onmisbaar maakt, zoodat een geringschattend voorbijgaan van de theoretische vóór-opleiding een stap terug zou beteekenen in de ontwikkeling van de tandheekunde in Nederland.

Het Hoofdbestuur brengt bovendien onder de aandacht van Uwe Excellenties, dat het denkbeeld om de tandheelkundigen toe te laten tot het practisch tandheelkundig examen niet tot het resultaat zal kunnen leiden, dat men zich ervan voorstelt. Immers slechts zeer weinige tandheelkundigen zullen in staat zijn en lust gevoelen het practisch tandheelkundig examen af te leggen, om zich aldus de volledige bevoegdheid te verwerven.

De anderen zouden dus door dezen maatregel niet geholpen worden, maar integendeel achteruit gezet, daar zij, in vergelijking met degenen die het examen aflegden, als minderwaardige vaklieden beschouwd zouden worden.

Ook het andere denkbeeld van den Oud-Minister Aalberse in dezelfde vergadering geuit, om de niet geslaagde tandtechnici vrijstellingen te geven van het eindexamen H.B.S. of Gymnasium of Staats-examen, zoodat deze afgewezen tandtechnici zonder het normale voorbereidend onderwijs tot de academische tandartsexamens zouden worden toegelaten, verdient volgens het Hoofdbestuur, geen instemming omdat het elken redelijken grond mist. Het zou immers hierop neerkomen, dat dezen afgewezen candidaten, waarvan alleen bekend is, dat ze zelfs technisch niet voldoende geschoold waren om aan de geringe eischen van het examen van 1930 te voldoen, dispensatie zou worden verleend van de theoretische voorstudie van het middelbaar onderwijs; hetgeen op zichzelf onjuist zou zijn en eene door niets gemotiveerde onbillijkheid ten opzichte van andere studenten in de tandheekunde.

Het Hoofdbestuur voegt aan het bovenstaande als bijlage toe een door hem ontvangen afschrift van een nog niet gepubliceerd artikel, met de strekking waarvan het zich geheel kan vereenigen.

Namens het Hoofdbestuur,

w.g. CH. F. L. NORD, *Voorzitter*.

w.g. J. A. SALOMONS, *Secretaris*,

Willemsparkweg 40, Amsterdam.

Nieuw art. 2 van het Huishoudelijk Reglement:

Het lidmaatschap van de Maatschappij kan worden verkregen door ieder, die de bevoegdheid heeft volgens de Nederlandsche wet om den titel van tandarts of arts te voeren, door schriftelijke aanmelding bij den secretaris van het H.B. of bij den secretaris van de afdeling, waarbinnen zijn praktijk is gevestigd. In het laatste geval geeft deze hiervan binnen acht dagen kennis aan den secretaris van het H.B., die zoo spoedig mogelijk zorgt voor publicatie van de aanmelding in het officiëel orgaan van de Maatschappij. Indien binnen vier weken na de publicatie bij den secretaris van het H.B. geen bezwaren tegen toelating zijn ingekomen, heeft het adspirantlid het lidmaatschap van de Maatschappij in de betrokken afdeling verkregen. Indien bij den secretaris van het H.B. wel bezwaren tegen toelating zijn binnengekomen binnen voormeld tijdvak zal de betrokken afdeling, gehoord, althans opgeroepen hebbend hen, die bezwaren hebben ingebracht en het adspirantlid, over de toelating beslissen. Zoolwel ieder dergenen, die bezwaren heeft ingebracht, mits gesteund door tien leden van de Mij., als het adspirantlid kan binnen een maand, nadat de beslissing van de afdeling bij aangeteekend schrijven ter hunner kennis is gebracht, aan den secretaris van het H.B. mededeelen, dat zij bij de eerstvolgende Algemeene Vergadering in hooger beroep wenschen te komen van bedoelde beslissing. De Algemeene Vergadering beslist dan in hoogste ressort.

Nieuw art. 35 Huishoudelijk Reglement:

Het vereenigingsjaar loopt van 1 Januari tot 31 December.

Wijziging Statuten:

Art. 7b voor 1 November te lezen: 1 Juli. — Art. 15, 8e regel te lezen Januari voor Juni of Juli. —

Nieuw art. 26 van de Statuten:

Art. 26. De volgende disciplinaire maatregelen kunnen worden toegepast:

- 1e. schriftelijke berisping, eventueel gepaard gaande met het opleggen van de verplichting bedreven onrecht te herstellen of in de toekomst onrecht na te laten;
- 2e. schorsing in de rechten van het lidmaatschap voor ten hoogste één jaar;
- 3e. boete van ten hoogste f 10.000, definitief of voorwaardelijk;
- 4e. royement.

De maatregelen enz. (als in tegenwoordig artikel).

Bovendien kan bij een toepassing van een of meer der hierboven genoemde disciplinaire maatregelen degene op wien toepassing plaats vindt veroordeeld worden tot vergoeding van alle kosten in verband met de beslissing gemaakt.

De opbrengst enz. (als in tegenwoordig artikel).

Toelichting.

I. Het nieuwe art. 2 van het Huishoudelijk Reglement:

Het wordt onwenschelijk geacht de ballotage niet bij de afdelingen te laten, doch deze te centraliseeren. Hierdoor wordt in de eerste plaats bereikt, dat ook leden van de Maatschappij die bezwaren hebben tegen een aspirant-lid, dat bij een andere afdeling zal worden ingedeeld dan waartoe zij zelf behooren, deze kunnen geldend maken, terwijl anderzijds het zwaartepunt van de ballotage bij de Maatschappij komt, ook als de afdeling tot toelating besluit, indien zij, die bezwaren hebben deze, ondanks de beslissing der afdeling, behouden.

Het art. 5 van de Statuten behoeft niet te worden gewijzigd.

II. Wijziging art. 35 Huishoudelijk Reglement:

In de praktijk is gebleken, dat bij de huidige regeling van het verenigingsjaar (1 Mei—30 April) $\pm$ 3 maanden van het jaar het werk der Maatschappij geheel stilligt.

Het D.B. meent, dat bij een verenigingsjaar van 1 Jan.—31 Dec. waarbij dan de jaarvergadering in de maand Januari zal moeten worden gehouden, deze stagnatie in het werk der Mij. tot een minimum zal worden teruggebracht.

Bij aanvaarding van dit voorstel zullen natuurlijk meerdere artikelen dienovereenkomstig moeten worden gewijzigd. —

III. Het nieuwe art. 26 van de Statuten.

In de praktijk is gebleken, dat het noodig is, een lid te kunnen dwingen niet alleen bedreven onrecht goed te maken, maar ook hem te beletten daarmee voort te gaan zonder dat een nieuwe uitspraak noodig is. In verband hiermede is het wenschelijk de mogelijkheid te scheppen, dat een voorwaardelijke veroordeeling tot een boete van hoogstens f 10.000 kan worden uitgesproken. Bovendien is het billijk en gebruikelijk dat een lid dat disciplinair gestraft wordt kan veroordeeld worden om de kosten van de behandeling te dragen.
